

STANDARDY OCHRONY MAŁOLETNICH W OŚRODKU SZKOLENIA KIEROWCÓW „DO LUZU” ANDRZEJ REJNIAK W GDAŃSKU

Działając na podstawie art. 22b i 22c *Ustawy z 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich* Kierownik OSK „Do Luzu” w Gdańsku z dniem 02.09.2024 r. wprowadza do stosowania *Standardy Ochrony Małoletnich* (zwane dalej „Standardami”), których naczelnym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa małoletnim uczestnikom kursu na prawo jazdy kat. B, dbałość o ich dobro, uwzględnianie ich potrzeb i podejmowanie działań w ich jak najlepszym interesie.

Dzięki Standardom Ośrodek Szkolenia Kierowców troszczy się o dobro każdego małoletniego uczestnika kursu, zabezpiecza pracowników oraz dba o swoją reputację. Większa świadomość zagrożeń pozwala efektywniej im zapobiegać i w konsekwencji skuteczniej tworzyć środowisko wolne od czynników, które mogą doprowadzić do naruszenia praw dziecka. Standardy dają pracownikom jasność w zakresie zachowań niedozwolonych względem małoletnich, jak również w sposób przejrzysty informują o oczekiwanej reakcji w przypadku obaw o ich bezpieczeństwo.

Naruszenie Standardów Ochrony Małoletnich można zgłaszać bezpośrednio do Kierownika OSK – Andrzeja Rejniaka lub pod numerem telefonu 606 908 480.

Standard I. POLITYKA

Ośrodek Szkolenia Kierowców „Do Luzu” opracował, przyjął i wdrożył do realizacji *Standardy Ochrony Małoletnich*, które określają:

1. Zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników.
2. Procedury reagowania na przypadki podejrzenia krzywdzenia i zasady rejestru interwencji.
3. Zasady bezpiecznych relacji pracownicy–małoletni i małoletni–małoletni.
4. Zasady bezpiecznego korzystania z Internetu i mediów elektronicznych.
5. Procedury ochrony dzieci przed treściami szkodliwymi i zagrożeniami w Internecie, w tym zasady ochrony wizerunku i danych osobowych.
6. Zasady upowszechniania i ewaluacji Standardów.

Standard II. PRACOWNICY

1. OSK „Do Luzu” stosuje zasady bezpiecznej rekrutacji pracowników:
 - a) prowadzona jest ocena przygotowania kandydatów do pracy z małoletnimi oraz sprawdzane są ich referencje.
 - b) sprawdzane są dane o każdym pracowniku z Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym oraz informacje z Krajowego Rejestru Karnego i rejestrów karalności państw trzecich w zakresie określonych przestępstw (lub odpowiadających im czynów zabronionych w przepisach prawa obcego) lub w przypadkach prawem wskazanych oświadczenia o niekaralności.
2. Określone są zasady bezpiecznych relacji wszystkich pracowników OSK z małoletnimi uczestnikami, wskazujące, jakie zachowania w organizacji są niedozwolone, a jakie pożądane w kontakcie z małoletnim uczestnikiem kursu.

3. OSK monitoruje, edukuje i angażuje swoich pracowników w celu zapobiegania krzywdzenia małoletnich uczestników kursów. Zapewnia swoim pracownikom szkolenie w zakresie:
 - a) rozpoznawania symptomów krzywdzenia małoletnich uczestników kursów;
 - b) procedur interwencji w przypadku podejrzeń krzywdzenia;
 - c) odpowiedzialności prawnej pracowników ośrodka zobowiązanych do podejmowania interwencji;
4. Instruktorzy/wykładowcy są przygotowani, by edukować dzieci na temat ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem oraz opiekunów dzieci na temat ich wychowywania bez przemocy, a także chronienia ich przed przemocą i wykorzystywaniem.

Standard III. PROCEDURE

1. OSK „Do Luzu” opracował, wdrożył i stosuje procedury interwencyjne, które znane są i udostępnione wszystkim pracownikom.
2. Pracownicy ośrodka wiedzą komu należy zgłosić informację o krzywdzeniu małoletniego i kto jest odpowiedzialny za działania interwencyjne.
3. Każdemu pracownikowi ośrodka udostępnione są dane kontaktowe do lokalnych instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i interwencję w przypadku krzywdzenia małoletnich.
4. W ośrodku wyeksponowane są informacje dla małoletnich na temat możliwości uzyskania pomocy w trudnej sytuacji, w tym numery bezpłatnych telefonów zaufania dla młodzieży.

Standard IV. MONITORING

OSK „Do Luzu” co najmniej raz na 2 lata monitoruje i w razie konieczności ewaluuje zapisy Standardów, konsultując się z pracownikami, małoletnimi uczestnikami kursów i rodzicami oraz aktualizuje zapisy zgodnie z przepisami prawa.

Rozdział 1

Postanowienia ogólne – definicje

Użyte w niniejszych Standardach pojęcia oznaczają:

Małoletnim uczestnikiem kursu (dzieckiem) jest każda osoba do ukończenia 18 roku życia.

Opiekunem dziecka jest osoba uprawniona do reprezentacji dziecka, w szczególności jego rodzic, rodzic zastępczy lub opiekun prawny.

Zgoda rodzica dziecka oznacza zgodę co najmniej jednego z rodziców/opiekunów dziecka. Jednak w przypadku braku porozumienia między rodzicami/opiekunami dziecka należy poinformować rodziców/opiekunów o konieczności rozstrzygnięcia sprawy przez sąd rodzinny.

Przez krzywdzenie dziecka należy rozumieć popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika OSK, lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.

Czynniki ryzyka to wybrane informacje nt. warunków/sytuacji/sposobu funkcjonowania rodziny sprzyjające krzywdzeniu dziecka/dzieci w tej rodzinie. Czynniki ryzyka zwiększają prawdopodobieństwo, iż dziecko doświadczy intencjonalnego lub nieintencjonalnego krzywdzenia, nieodpowiednich dla niego oddziaływań, które mogą spowodować zaburzenia w przebiegu jego rozwoju.

Przemoc fizyczna - działanie wobec dziecka, które powoduje urazy na jego ciele, np. bicie go, w tym klapsy, policzkowanie, szarpanie, popychanie, zadawanie bólu, przypalanie papierosem. Przemoc ta może być jednorazowym incydem lub powtarzać się przez dłuższy czas.

Przemoc emocjonalna/psychiczna – naruszanie godności osobistej ukierunkowanej na wyrządzenie szkody psychicznej poprzez m.in. poniżanie, wyzywanie, wyśmiewanie, krytykowanie, straszenie, emocjonalne odrzucanie, lekceważenie, zastraszanie, nieposzanowanie potrzeb, nadmierne wymagania w stosunku do wieku i możliwości psychofizycznych dziecka. Przemoc ta może być jednorazowym incydem lub powtarzać się przez dłuższy czas.

Przemoc seksualna – każde zachowanie osoby dorosłej, które prowadzi do seksualnego zaspokojenia potrzeb kosztem dziecka. Wykorzystywanie seksualne odnosi się do zachowań z kontaktem fizycznym (np. dotykanie dziecka, współzycie z dzieckiem) oraz zachowania bez kontaktu fizycznego (np. pokazywanie dziecku materiałów pornograficznych, podglądanie, ekshibicjonizm). Przemoc ta może być jednorazowym incydem lub powtarzać się przez dłuższy czas.

Zaniechanie - głodzenie, niedostarczanie odpowiedniej ilości jedzenia, nieodpowiednia higiena lub jej brak, niezgłaszanie się z dzieckiem do lekarza (gdy tego wymaga), brak leczenia mimo zaleceń lekarzy, niedopilnowanie w kwestii edukacji, brak przejawiania.

Przemoc rówieśnicza - wszelkie nieprzypadkowe akty godzące w wolność osobistą jednostek lub przyczyniające się do fizycznej, a także psychicznej szkody osoby, wykraczające poza społeczne zasady wzajemnych relacji. Formy przemocy rówieśniczej: *fizyczna* (np. bicie, szarpanie, popychanie, niszczenie rzeczy, zabieranie i wymuszanie pieniędzy, plucie, kopanie, zmuszanie do wykonywania poniżających, ośmieszających czynności, w tym seksualnych), *słowna* (np. przezywanie, ubliżanie, wyśmiewanie, grożenie, prowokowanie poprzez np. robienie min lub wyrażanie różnych opinii), *relacyjna* (np. wykluczenie z grupy rówieśniczej, namawianie innych do odrzucenia ofiary, rozpowszechnianie plotek), *cyberprzemoc* (np. nękanie, straszenie, ośmieszanie poprzez wysyłanie wiadomości oraz komentarzy; umieszczanie lub rozpowszechnianie kompromitujących treści, zdjęć, filmów w Internecie).

Osoba odpowiedzialna za Standardy Ochrony Małoletnich przed krzywdzeniem to Kierownik OSK sprawujący nadzór nad realizacją Polityki ochrony dzieci przed krzywdzeniem w ośrodku.

OSK – Ośrodek Szkolenia Kierowców „Do Luzu” Andrzej Rejniak.

Dane osobowe małoletniego uczestnika kursu to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

1. Cele *Standardów Ochrony Małoletnich*:

- a) działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie;
 - b) zwrócenie uwagi pracowników OSK, rodziców i podmiotów współpracujących na konieczność podejmowania wzmoczonych działań na rzecz ochrony małoletnich uczestników przed krzywdzeniem;
 - c) określenie zakresu obowiązków przedstawicieli OSK w działaniach podejmowanych na rzecz ochrony małoletnich uczestników przed krzywdzeniem;
 - d) wypracowanie adekwatnej procedury do wykorzystania podczas interwencji w przypadku podejrzenia krzywdzenia małoletnich;
2. Pracownicy OSK w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka, monitorują sytuację i dobrostan dziecka oraz stosują zasady określone w Standardach.
3. Pracownicy OSK traktują dziecko z szacunkiem oraz uwzględniają jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie.

4. Ze Standardami zapoznawani są wszyscy pracownicy OSK, a także małoletni uczestnicy i ich rodzice, zgodnie z procedurami określonymi w treści Standardów.
5. Kierownik OSK jest osobą odpowiedzialną za monitorowanie realizacji Standardów, reagowanie na sygnały ich naruszenia, ewaluowanie i modyfikowanie zapisów Standardów i prowadzenie rejestru interwencji i zgłoszeń.
7. Za monitoring bezpieczeństwa urządzeń teleinformatycznych z dostępem do Internetu odpowiedzialny jest kierownik OSK.

Rozdział 2

Zasady rekrutacji pracowników

1. Standardem jest rekrutacja pracowników odbywająca się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji, a pracodawca dąży do jak najlepszej weryfikacji kwalifikacji kandydata, w tym stosunek do wartości podzielanych przez placówkę, takich jak ochrona praw dzieci i szacunek do ich godności.
2. OSK dba, aby osoby w niej zatrudnione nie stanowiły dla dzieci zagrożenia, natomiast osoby pracujące bezpośrednio z dziećmi posiadały odpowiednie kwalifikacje.
3. W każdym przypadku OSK musi posiadać dane pozwalające zidentyfikować osobę przez nią zatrudnioną, niezależnie od podstawy zatrudnienia, tj. imię (imiona) i nazwisko, datę urodzenia oraz dane kontaktowe osoby zatrudnianej.
4. Zgodnie z art. 21 *Ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępstwami na tle seksualnym* OSK przed zawarciem umowy sprawdza kandydata w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym (rejestr z dostępem ograniczonym) oraz w Rejestrze osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej lat 15 wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze (dostęp: rps.ms.gov.pl, po założeniu profilu placówki). Sprawdzenie w rejestrze sprawców dokumentuje się wydrukiem informacji zwrotnej wygenerowanej z Rejestru, a figurowanie w Rejestrze wyklucza możliwość zatrudnienia kandydata.
5. OSK jest zobowiązany do domagania się od osoby zatrudnianej lub od innej osoby prowadzącej bezpośrednio i samodzielnie zajęcia z małoletnimi (wolontariusza, praktykanta i in.) przed dopuszczeniem do wykonywania czynności z małoletnimi w szkole, zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności w zakresie przestępstw określonych w rozdziale XIX i XXV Kodeksu karnego, w art. 189a i art. 207 Kodeksu karnego oraz w *Ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii*.
6. Kandydat/kandydatka składa oświadczenia o posiadaniu przez niego/nią pełnej zdolności do czynności prawnych i korzystaniu z praw publicznych; o niekaralności oraz o toczących się postępowaniach przygotowawczych, sądowych i dyscyplinarnych zgodnie ze wzorem z **załącznika nr 1**.
7. Jeżeli osoba posiada obywatelstwo inne niż polskie przedkłada pracodawcy:
 - a) informację z rejestru karnego państwa obywatelstwa uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi, bądź informację z rejestru karnego, jeżeli prawo tego państwa nie przewiduje wydawania informacji dla w/w celów;
 - b) pod rygorem odpowiedzialności karnej, oświadczenie o państwie/ach zamieszkiwania

w ciągu ostatnich 20 lat, innych niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa;

- c) jeżeli mieszkała w innych państwach w ciągu 20 lat niż Rzeczypospolita Polska i państwo obywatelstwa, informację z rejestrów karnych tych państw uzyskiwaną do celów działalności zawodowej lub wolontariackiej związanej z kontaktami z dziećmi.

8. Dopuszczalne jest przedłożenie przez kandydata/kandydatkę pod rygorem odpowiedzialności karnej oświadczenia, że prawo danego państwa nie przewiduje wydawania informacji o niekaralności i/lub nie prowadzi rejestru karnego oraz oświadczenia, że nie był(-a) w tym państwie prawomocnie skazany(-a).

9. O zawieraniu oświadczeń pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia świadczy zawarta w ich treści klauzula „Jestem świadomy(-a) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia”, która zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

10. Oświadczenia, wydruki z rejestrów i zaświadczenia z KRK dołączane są do części akt osobowych pracownika. W przypadku danych z Rejestru osób, w stosunku do których Państwowa Komisja do spraw wyjaśniania przypadków czynności skierowanych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności wobec małoletniego poniżej 15 lat, wydała postanowienie o wpisie w Rejestrze, wystarczającym jest wydruk strony internetowej, na której widnieje komunikat, że sprawdzana osoba nie figuruje w Rejestrze.

11. Osoby z instytucji wspierających edukację, incydentalnie prowadzące zajęcia z małoletnimi w obecności pracownika OSK składają oświadczenie o zapoznaniu się z obowiązującymi w OSK Standardami Ochrony Małoletnich – **załącznik 7**

Rozdział 3

Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnimi a pracownikiem, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich.

1. Podstawową zasadą relacji między małoletnimi a pracownikiem OSK jest działanie dla dobra małoletniego uczestnika kursu, z poszanowaniem jego godności, z uwzględnieniem jego emocji i potrzeb oraz w jego najlepszym interesie.
2. Pracownicy działają wyłącznie w ramach obowiązującego prawa powszechnego, przepisów wewnętrznych OSK oraz swoich uprawnień i kompetencji, w ramach wykonywanych obowiązków zwracają uwagę na czynniki ryzyka krzywdzenia dziecka, monitorują sytuację i dobrostan dziecka oraz stosują zasady określone w Standardach.
3. Zasady bezpiecznych relacji pracowników z dziećmi obowiązują wszystkich pracowników.
4. Podstawowe standardy określające zasady, o których mowa w ust. 3 obejmują w szczególności:
 - 1) Utrzymywanie profesjonalnej relacji z małoletnimi uczestnikami kursu i reagowanie względem nich w sposób niezagrażający, adekwatny do sytuacji i sprawiedliwy wobec innych małoletnich uczestników kursu.
 - 2) Zachowanie cierpliwości i szacunku w komunikacji z małoletnimi uczestnikami kursu, podkreślające zrozumienie dla uczuć przeżywanych przez nich, nie wymuszające zwrożeń na siłę i okazujące zainteresowanie, wsparcie i gotowość do rozmowy. Traktowanie małoletniego uczestnika kursu z szacunkiem, z uwzględnieniem jego potrzeb.
 - 3) Niezostawianie małoletniemu uczestnikowi kursu nieograniczonej wolności,

wyznaczanie jasnych granic w postępowaniu i oczekiwaniach, egzekwując konsekwencje za ich nieprzestrzeganie, ucząc tym samym, że odpowiedzialność jest po jego stronie, a konsekwencje wynikają z jego działania.

- 4) Reagowanie w sposób adekwatny do sytuacji i możliwości psychofizycznych małoletniego uczestnika kursu, w tym dostosowanie poziomu komunikacji do małoletniego uczestnika kursu ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym z niepełnosprawnością.
- 5) Uwzględnianie potrzeb małoletniego uczestnika kursu oraz dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb rozwojowych i możliwości psychofizycznych małoletniego uczestnika kursu, w tym dostosowanie metod i form pracy ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
- 6) Równe traktowanie małoletnich uczestników kursu bez względu na płeć, orientację seksualną, niepełnosprawność, status społeczny, kulturowy, religijny i światopogląd.
- 7) Fizyczny kontakt z małoletnim uczestnikiem kursu możliwy tylko jako odpowiedź na realne potrzeby małoletniego uczestnika kursu w danym momencie, z uwzględnieniem jego wieku, płci, kontekstu kulturowego i sytuacyjnego. Kontakt fizyczny z małoletnim uczestnikiem kursu nie może być niejawnym bądź ukrywany, wiązać się z jakąkolwiek gratyfikacją ani wynikać z relacji władzy. Na kontakt fizyczny (np. podanie ręki, przytulenie) małoletni uczestnik kursu zawsze musi wyrazić zgodę. Wyjątkiem są sytuacje zagrażające zdrowiu lub życiu ucznia lub stanowiące zagrożenie dla innych osób w konsekwencji zachowania ryzykownego małoletniego uczestnika kursu.
- 8) Ustalanie reguł i zasad pracy w grupie, jasne określanie wymagań i oczekiwań wobec małoletniego uczestnika kursu, stanowcze reagowanie na zachowania niepożądane.
- 9) Udział pracowników w doskonaleniu zawodowym w zakresie przeciwdziałania przemocy wobec małoletnich, komunikacji interpersonalnej, diagnozy czynników ryzyka, świadczących o możliwości stosowania przemocy wobec małoletniego.
- 10) Panowanie pracownika nad własnymi emocjami.
- 11) Kontakt z małoletnimi uczestnikami kursu odbywa się wyłącznie w godzinach pracy OSK i prowadzenia zajęć praktycznych i dotyczy celów edukacyjnych lub wychowawczych.
- 12) Kontakt poprzez prywatne kanały komunikacji i media (prywatny telefon, e-mail, komunikatory, profile w mediach społecznościowych) z małoletnimi odbywa się wyłącznie, jeśli zachodzi taka konieczność oraz dotyczy spraw związanych z OSK. Rekomendowaną formą komunikacji z małoletnimi lub ich rodzicami poza godzinami pracy są kanały służbowe (telefon, e-mail). Instruktor/wykładowca jest przygotowany do uzasadnienia swoich działań w stosunku do małoletniego uczestnika kursu.
- 13) Jeśli małoletni uczestnik kursu i jego rodzice są osobami bliskimi wobec pracownika, zachowuje on poufność wszystkich informacji dotyczących innych małoletnich uczestników kursu.
- 14) W relacji pracowników z małoletnimi uczestnikami kursu niedopuszczalne jest w szczególności:
 - a) stosowanie wobec małoletniego uczestnika kursu przemocy w jakiegokolwiek formie, w tym stosowanie kar fizycznych, wykorzystywanie relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby);
 - b) zawstydzanie, upokarzanie, lekceważenie i obrażanie małoletnich uczestników kursu;
 - c) podnoszenie głosu (jeśli nie wymaga tego specyfika zajęć, np. pracy w hałasie), krzyczenie na małoletnich uczestników kursu, wywoływanie u nich lęku;

- d) ujawnianie informacji wrażliwych (wizerunek, informacja o sytuacji rodzinnej, medycznej, prawnej itp.) dotyczących dziecka wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich uczestników kursu ;
- e) zachowywanie się w obecności małoletnich uczestników kursu w sposób niestosowny, np. poprzez używanie słów wulgarnych, czynienie obraźliwych uwag oraz nawiązywanie w wypowiedziach do atrakcyjności seksualnej;
- f) nawiązywanie z małoletnim uczestnikiem kursu jakichkolwiek relacji romantycznych lub seksualnych ani składanie mu propozycji o nieodpowiednim charakterze, kierowanie do niego seksualnych komentarzy, żartów, gestów oraz udostępnianie małoletnim uczestnikom kursu treści erotycznych i pornograficznych, bez względu na ich formę;
- g) dotykanie małoletniego w sposób, który może być uznany za nieprzyzwoity lub niestosowny;
- h) faworyzowanie małoletnich uczestników kursu ;
- i) utrwalanie wizerunku dziecka (filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie) dla potrzeb prywatnych pracownika;
- j) proponowanie małoletnim uczestnikom kursu alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji psychoaktywnych, spożywanie ich wspólnie z małoletnimi uczestnikami kursu lub w ich obecności;
- k) naruszanie nietykalności cielesnej, z wyjątkiem podejmowania interwencji w sytuacji zagrażającej zdrowiu lub życiu małoletniego uczestnika kursu lub innych osób w konsekwencji zachowania ryzykownego małoletniego uczestnika kursu.

Rozdział 4

Zasady i procedury podejmowania interwencji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia lub posiadania informacji o krzywdzeniu małoletniego

1. Standardem w OSK jest:

- a) przeszkolenie wszystkich pracowników w obszarze prawnego i społecznego obowiązku zawiadamiania instytucji o możliwości popełnienia przestępstwa, ze szczególnym uwzględnieniem przestępstw na szkodę małoletnich; w zakresie roli pracowników oświaty w przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz zwracanie uwagi na czynniki ryzyka (***załącznik 2***) i symptomy krzywdzenia dzieci (***załącznik 3***) w ramach wykonywanych obowiązków.
- b) udostępnienie wszystkim pracownikom wykazu danych adresowych lokalnych placówek pomocowych, zajmujących się ochroną dzieci oraz zapewniających pomoc w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia i współpraca z tymi instytucjami (tj. Ośrodek Interwencji Kryzysowej , Komenda Miejska Policji w Gdańsku, placówki pomocy dziecku, ośrodki wsparcia, organizacje pozarządowe, sąd rodzinny, placówki ochrony zdrowia);
- c) prowadzenie przez osobę wskazaną w rozdziale 1 ust. 5 Standardów, *Karty przebiegu interwencji w przypadku stwierdzenia podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich oraz Rejestr zdarzeń podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletnich - załączniki 4 i 5.*

2. Pracownicy znają i stosują zasady bezpiecznych relacji pracownicy–dziecko i dziecko–dziecko ustalone w OSK oraz monitorują sytuację i dobrostan dziecka, zwracając uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci.

3. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka pracownicy OSK podejmują rozmowę z

rodzicami, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia (np. psychologicznej, materialnej) i motywując ich do szukania dla siebie pomocy.

4. Na potrzeby Standardów opracowano procedury interwencji w przypadku ujawnienia działania na szkodę małoletniego uczestnika kursu w formie:
 - a) przemocy rówieśniczej,
 - b) przemocy domowej,
 - c) działania na szkodę dziecka przez pracownika OSK.
5. Procedury, o których mowa w ust. 4, stanowią **załącznik nr 6** do Standardów.

Rozdział 5

Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego

1. Składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego uczestnika kursu oraz zawiadamiania sądu opiekuńczego odpowiedzialny jest kierownik OSK.
2. W przypadku podjęcia przez pracownika OSK informacji, że dziecko może być krzywdzone, osoba ujawniająca ma obowiązek sporządzenia notatki służbowej z uzyskanej informacji, poczynionych ustaleń i przekazuje uzyskaną informację jednej z osób, o których mowa w ust. 1, która sporządza kartę dokumentowania zdarzeń. Dalsze postępowanie realizowane jest zgodnie z procedurami opisanymi w **załączniku 6**.
3. W przypadku ujawnienia zaniedbania przez rodziców ich niewydolności wychowawczej właściwym jest zawiadomienie sądu rodzinnego, celem wglądu w sytuację rodziny.
4. W przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka albo osoby mu najbliższej, osoba ujawniająca zdarzenie bezzwłocznie informuje odpowiednie służby (Policja, pogotowie ratunkowe), dzwoniąc na numer alarmowy 112.
5. Wszyscy pracownicy OSK, którzy w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych uzyskali informację o krzywdzeniu uczestnika kursu lub informacje z tym związane, są zobowiązane do zachowania tych informacji w tajemnicy, poza tymi informacjami, które przekazywane są uprawnionym instytucjom.

Rozdział 6

Wymogi dotyczące bezpiecznych relacji między małoletnimi, a w szczególności zachowania niedozwolone.

1. Podstawową zasadą relacji między małoletnimi i między pełnoletnimi uczestnikami kursu i niepełnoletnimi jest działanie z szacunkiem, uwzględniające godność i potrzeby małoletnich (w tym, potrzebę intymności, przynależności, akceptacji, wolności oraz prawo do prywatności i własności).
2. Standardem jest tworzenie atmosfery, która promuje tolerancję i poczucie odpowiedzialności za swoje zachowanie.

3. Małoletni uczestnicy kursu angażowani są w działania, w których mają możliwość aktywnego uczestniczenia, podejmowania współdziałania i rozwijania podejścia zespołowego, w tym kształtującego pozytywne relacje z małoletnimi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
4. Małoletni uczestnicy kursu uznają prawo innych małoletnich uczestników kursu do odmienności i zachowania tożsamości ze względu na: pochodzenie etniczne, geograficzne, narodowe, religię, status ekonomiczny, cechy rodzinne, wiek, płeć, orientację seksualną, cechy fizyczne, niepełnosprawność. Nie naruszają praw innych małoletnich uczestników kursu – nikogo nie dyskryminują ze względu na jakąkolwiek jego odmiennost.
5. Zachowanie i postępowanie małoletnich uczestników kursu wobec kolegów/ innych osób nie narusza ich poczucia godności/ wartości osobistej. Małoletni uczestnicy kursu są zobowiązani do respektowania praw i wolności osobistych swoich kolegów i koleżanek, ich prawa do własnego zdania, do poszukiwań i popełniania błędów, do własnych poglądów, wyglądu i zachowania – w ramach społecznie przyjętych norm i wartości.
6. Kontakty między uczestnikami kursu cechuje zachowanie przez nich wysokiej kultury osobistej, np. używanie zwrotów grzecznościowych; uprzejmość i życzliwość; poprawny, wolny od wulgaryzmów język; kontrola swojego zachowania i emocji; wyrażanie sądów i opinii w spokojny sposób, który nikogo nie obraża i nie krzywdzi.
7. Uczestnicy kursu budują wzajemne relacje poprzez niwelowanie konkurencyjności między sobą w różnych obszarach życia, wzajemne zrozumienie oraz konstruktywne, bez użycia siły rozwiązywanie problemów i konfliktów między sobą. Akceptują i szanują siebie nawzajem.
8. Bez względu na powód, agresja i przemoc fizyczna, słowna lub psychiczna wśród uczestników kursu nigdy nie może być przez nich akceptowana lub usprawiedliwiona. Uczestnicy kursu nie mają prawa stosować z jakiegokolwiek powodu słownej, fizycznej i psychicznej agresji i przemocy wobec innych uczestników.
9. Jeśli uczestnik kursu jest świadkiem stosowania przez innego uczestnika/uczestników jakiegokolwiek formy agresji lub przemocy, ma obowiązek reagowania na nią, np: pomaga ofierze, chroni ją, szuka pomocy dla ofiary u osoby dorosłej (zgodnie z obowiązującymi w OSK procedurami).
10. Wszyscy uczestnicy kursu znają obowiązujące w OSK procedury bezpieczeństwa – wiedzą, jak zachowywać się w sytuacjach, które zagrażają ich bezpieczeństwu lub bezpieczeństwu innych uczestników, gdzie i do kogo dorosłego mogą się w OSK zwrócić o pomoc.
11. Jeśli uczestnik kursu stał się ofiarą agresji lub przemocy, może uzyskać w OSK pomoc, zgodnie z obowiązującymi w niej procedurami.
12. Niedozwolone jest w szczególności:
 - a) stosowanie przemocy wobec jakiegokolwiek uczestnika, w jakiegokolwiek formie, w tym przemocy relacyjnej lub cyberprzemocy;
 - b) używanie wulgarnego, obraźliwego języka;
 - c) upokarzanie, obrażanie, znieważanie innych uczestników;
 - d) zachowanie w sposób niestosowny, tj. używanie wulgarnych słów, gestów, żartów, kierowanie obraźliwych uwag, w tym o zabarwieniu seksualnym;
 - e) stosowanie zastraszania i gróźb;

- f) utrwalanie, kopiowanie a także publikowanie wizerunku innych uczestników poprzez nagrywanie (również fonii) i fotografowanie bez uzyskania zgody oraz w sytuacjach intymnych, mogących zawstydzić;
- g) udostępnianie między małoletnimi substancji psychoaktywnych i używanie ich w swoim otoczeniu (np. alkoholu, opiatów, leków uspokajających, paranarkotyków, narkotyków, nikotyny, ale także e-papierosów i snusów itp.);
- h) zachęcanie lub wymuszanie do popełnienia czynu zabronionego lub przestępstwa;
- i) stwarzanie niebezpiecznych, zagrażających zdrowiu lub życiu, sytuacji w OSK;
- j) kradzież/ przywłaszczenie własności kolegów lub innych osób oraz własności OSK;
- k) wyłudzenie pieniędzy lub innych rzeczy;
- l) wysługiwanie się innymi uczestnikami w zamian za korzyści materialne.

Rozdział 7

Zasady korzystania z urządzeń elektronicznych z dostępem do Internetu

1. Infrastruktura sieciowa OSK zapewnia dostęp do Internetu pracownikom i uczestnikom kursu, zarówno w czasie zajęć pod nadzorem pracownika OSK, jak i poza nimi, na przeznaczonych do tego komputerach.
2. W przypadku użytkowania sprzętu z dostępem do Internetu pod nadzorem pracownika OSK, ma on obowiązek informowania uczestników o zasadach bezpiecznego korzystania z zasobów internetowych i czuwania nad bezpiecznym korzystaniem z Sieci podczas zajęć.
3. W OSK prowadzone są cykliczne działania profilaktyczne z zakresu zasad bezpiecznego korzystania z Internetu.
4. Na terenie OSK dostępna jest sieć wifi, zabezpieczona hasłem dostępu.

Rozdział 8

Zasady ustalania planu wsparcia małoletniego po ujawnieniu krzywdzenia

1. Celem planu wsparcia jest przede wszystkim:
 - a) zainicjowanie działań interwencyjnych we współpracy z innymi instytucjami, jeśli istnieje taka konieczność;
 - b) współpraca z rodzicami w celu powstrzymania krzywdzenia małoletniego i zapewnienie mu pomocy;
 - c) diagnoza, czy konieczne jest podjęcie działań prawnych;
 - d) objęcie ucznia pomocą psychologiczną – pedagogiczną na terenie OSK i pomocą specjalistyczną poza OSK, jeśli zaistnieje taka konieczność.
2. W ustalaniu planu wsparcia uczestniczy małoletni uczestnik kursu i jego rodzice. Każda z tych osób otrzymuje zadania do wykonania w określonym czasie.
4. Plan wsparcia uwzględnia:

- a) działania interwencyjne, mające na celu zapewnienie małoletniemu uczestnikowi kursu bezpieczeństwa, w tym zgłoszone podejrzenie popełnienia przestępstwa zgłoszone do organów ścigania;
 - b) formy wsparcia oferowane przez OSK;
 - c) zaproponowane formy specjalistycznej pomocy poza OSK, jeśli istnieje taka potrzeba.
5. Plan wsparcia małoletniego funkcjonuje równolegle z podejmowanymi działaniami interwencyjnymi, a jego naczelną zasadą jest obserwacja, zapewnienie mu warunków do uzyskania wielospecjalistycznej pomocy, również poza OSK.
 6. Do działań zaktywizowany powinien zostać rodzic „niekrzywdzący”, który współpracuje z OSK w celu powstrzymania sprawcy przemocy i zapewnienia dziecku pomocy poza OSK. W przypadku krzywdzenia przez obojga rodziców, interwencja polega również na zawiadomieniu Sądu Rodzinnego i Policji i działania względem rodziców, w tym sprawdzanie bezpieczeństwa domowników, leży w kompetencjach tych instytucji.
 7. Plan wsparcia małoletniego obejmuje różne formy pomocy, w tym prawną, psychologiczną, socjalną i medyczną, uwzględniając współpracę interdyscyplinarną w tym zakresie.
 8. Zadania pracowników OSK wiążą się głównie z pomocą w realizowaniu przez małoletniego uczestnika kursu zadań dydaktyczno – wychowawczych i budowaniu pozytywnych relacji z rówieśnikami i pracownikami OSK.
 9. Plan wsparcia małoletniego nie kończy się wraz z końcem procedury prawnej. .

Rozdział 10

Zasady i sposób udostępniania pracownikom, małoletnim i ich opiekunom polityki do zaznajomienia i stosowania oraz zasady aktualizacji i przeglądu Standardów

1. Wszelkie procedury i dokumenty związane z wprowadzeniem Standardów są udostępniane pracownikom, małoletnim i ich rodzicom podczas zapoznawania i zobowiązania do stosowania (zgodnie z poniższymi zasadami), a następnie na żądanie w dowolnym momencie.
2. Każdy pracownik ma obowiązek zapoznać się ze Standardami po zawarciu umowy o pracę, a fakt zapoznania się i przyjęcia do stosowania poświadcza podpisem na liście oraz poprzez złożenie do akt osobowych oświadczenia – **załącznik 7**.
3. Rodzice/opiekunowie małoletnich uczestników kursu zapoznawani są ze Standardami drogą elektroniczną.
4. Małoletni uczestnicy kursu zapoznawani są ze Standardami podczas jednych z zajęć.
5. Osoba, o której mowa w rozdziale 1 ust. 5 przeprowadza wśród pracowników, rodziców i małoletnich uczestników kursów minimum raz na dwa lata ankietę monitorującą poziom realizacji Standardów.
6. Monitoring i ewaluacja Standardów, o których mowa w ust. 6, prowadzona jest w oparciu o analizę dokumentacji wewnętrznej i korespondencji międzyinstytucjonalnej, przepisów prawa, obserwację, analizę ilościową i jakościową zgłoszeń, badania ankietowe, o których mowa w ust. 6, diagnozę czynników ryzyka i chroniących i konsultacje z organami OSK.
7. Wprowadzone zmiany w Standardach zatwierdza i przedstawia pracownikom, rodzicom i małoletnim uczestnikom kursów, kierownik OSK.

Rozdział 11

Przepisy końcowe

1. Standardy wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia, tj. 02 września 2024 r
2. Załączniki stanowią integralną część Standardów.
3. Standardy stanowią załącznik do umów zawieranych z pracownikami i wykładowcami/instruktorami.

Załącznik nr 1

OŚWIADCZENIE

.....
(miejscowość, data)

Ja,, nr PESEL oświadczam, że
posiadam pełną zdolność do czynności prawnych, korzystam z praw publicznych, nie byłam(-
em) skazana(-y) za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, i przestępstwa
z użyciem przemocy na szkodę małoletniego oraz nie toczy się przeciwko mnie żadne

postępowanie karne ani dyscyplinarne w tym zakresie. Nie zostałam(-em) skazana(-y)
prawomocnym wyrokiem za przestępstwa umyślne.

Jestem świadoma(-y) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
(podpis)

CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA DZIECKA

Wyodrębnia się trzy grupy czynników ryzyka, które mogą wskazywać na zagrożenie pojawienia się przemocy:

CZYNNIKI ZWIĄZANE Z DZIECKIEM

Dziecko nigdy nie jest winne doznawanej krzywdy, jednak uznaje się, że niektóre jego cechy, związane np. ze stanem zdrowia, poziomem rozwoju, funkcjonowaniem czy pozycją w rodzinie, mogą bardziej narażać je na doświadczanie przemocy.

Początek życia dziecka, okoliczności jego narodzin, takie jak:

- brak opieki lekarskiej podczas ciąży,
- przedwczesny poród,
- poród bez pomocy medycznej,
- niska waga urodzeniowa,
- narodziny z ciąży mnogiej,
- krótka przerwa pomiędzy kolejnymi porodami,
- brak opieki lekarskiej nad dzieckiem,
- brak regularnych szczepień,
- niepełnosprawność fizyczna lub/i psychiczna (np. przemoc psychiczna, wynikająca niekiedy ze stawiania dziecku wymagań, jakim nie jest ono w stanie sprostać) - przewlekła choroba dziecka, w tym choroba psychiczna dziecka (związana z wysokim poziomem stresu i lęku w rodzinie),
- zachowanie dziecka sprawiające problemy (np. ADHD, moczenie nocne, trudności ze spaniem, trudności z jedzeniem, długotrwały płacz),
- deficyty rozwojowe (np. problemy z nauką),
- dziecko z poprzedniego związku (nieakceptowane przez drugiego partnera), - dziecko odesparowane od matki tuż po urodzeniu,
- dziecko niespełniające oczekiwań rodziców (np. co do płci),
- dziecko urodzone po śmierci poprzedniego dziecka,
- wiek dziecka (tzw. okresy krytyczne, w których mają mniejszą zdolność dostosowania się do oczekiwań rodziców, a także słabiej panują nad emocjami; w okresie od osiągnięcia 8 roku życia przez cały czas dojrzewania dziecko jest bardziej narażone na ryzyko wykorzystywania seksualnego).

CZYNNIKI RODZINNE CZYLI CECHY CHARAKTERYZUJĄCE FUNKCJONOWANIE RODZINY ORAZ CECHY POSZCZEGÓLNYCH JEJ CZŁONKÓW

- nieobecność fizyczna bądź emocjonalna rodziców (zwiększa prawdopodobieństwo zaniedbania fizycznego i emocjonalnego co w konsekwencji tego może prowadzić do szukania przez dziecko bliskości i akceptacji u osób obcych, które także mogą być potencjalnymi sprawcami krzywdzenia),
- struktura rodziny: rodzina rozbita, wielodzietna, zastępcza, adopcyjna (np. nieprzygotowana wychowawczo i merytorycznie rodzina zastępcza czy adopcyjna), - partner niebędący ojcem dziecka,
- samotne rodzicielstwo,
- rodzina niepełna czasowo (np. z powodu wyjazdów rodziców za granicę),
- posiadanie dzieci z różnych związków,

- autorytarny styl rodzicielstwa,
- historia życia rodzica, cech jego osobowości oraz kondycji psychicznej (np. doświadczenie przez rodzica przemocy w dzieciństwie lub bycie jej świadkiem oraz brak odczuwania bliskości z własnymi rodzicami znacząco zwiększają prawdopodobieństwo powielania podobnych zachowań wobec dzieci i wejście w rolę sprawcy),
- przewlekła choroba lub niepełnosprawność w rodzinie,
- zakłócenia w zakresie ról pełnionych przez poszczególnych członków rodziny (np. pełnienie przez dzieci ról dorosłych),
- długotrwałe konflikty w pożyciu małżeńskim (konflikty i kryzysy), - uprzednia karalność rodzica, pobyty członków rodziny w placówkach interwencyjnych, - uzależnienia i inne zaburzenia psychiczne rodzica,
- przemoc wobec innych członków rodziny.

CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA DZIECKA ZWIĄZANE ZE ŚRODOWISKIEM SPOŁECZNYM

- rodzina wyizolowana społecznie (ubogie kontakty rodziców z innymi osobami lub grupami oraz zamknięcie na relacje pozarodzinne),
- deprywacja społeczna i ubóstwo (ograniczone możliwości zaspokajania różnego rodzaju potrzeb: materialnych, zdrowotnych, relacji społecznych, niekorzystna sytuacja ekonomiczno-bytowa np. trudne warunki mieszkaniowe - sanitarne, techniczne, zbyt duża liczba członków rodziny w jednym mieszkaniu/domu, bezrobocie),
- przemoc, patologia w środowisku zamieszkania rodziny (wyższą niż przeciętna tolerancją na przemoc, np. niektóre zachowania krzywdzące, tj. krzyk czy bicie, mogą być uznawane za naturalną metodę wychowawczą).

SYMPTOMY KRZYWDZENIA DZIECKA

Krzywdzeniem jest każde zamierzone i niezamierzone działanie lub zaniechanie działania jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości i każdy rezultat takiego działania lub bezczynności, które naruszają równe prawa i swobody dzieci i/lub zakłócają ich optymalny rozwój.

Krzywdzenie dziecka może przybierać różne formy, z reguły współwystępujące. Wszystkie mają krótko i długoterminowe znaczące konsekwencje dla rozwoju fizycznego, emocjonalnego, poznawczego i społecznego dziecka.

Przemoc fizyczna

- to przemoc, w wyniku której dziecko doznaje faktycznej fizycznej krzywdy lub jest nią potencjalnie zagrożone,
- krzywda ta następuje w wyniku działania bądź zaniechania,
- działania ze strony rodzica lub innej osoby odpowiedzialnej za dziecko, - może być czynnością powtarzalną lub jednorazową.
- to bicie, szarpanie, popychanie, rzucanie przedmiotami, kopanie dziecka, potrząsanie nim lub rzucanie, drapanie, szczypanie,
- gryzienie, ciągnięcie za włosy/uszy, zmuszanie do przebywania w niewygodnej pozycji, przypalanie, poparzenie lub zmuszanie do zjedzenia/połknięcia czegoś.

Uwaga! Klaps to też przemoc! Zakaz stosowania kar cielesnych w Polsce obowiązuje od 1 VIII 2010 r.

Przemoc emocjonalna

Przewlekła szkodliwa interakcja pomiędzy dzieckiem a opiekunem, obejmująca zarówno działania, jak i zaniechania. Zaliczamy do niej m.in.: niedostępność emocjonalną, ignorowanie potrzeb emocjonalnych dziecka, relację z dzieckiem opartą na wrogości, obwinianie, oczernianie, odrzucanie, upokarzanie, straszenie, przypisywanie negatywnych cech dziecku, nieodpowiednie rozwojowo lub niekonsekwentne interakcje z dzieckiem, niedostrzeganie lub nieuznawanie indywidualności dziecka i granic psychicznych pomiędzy rodzicem/opiekunem a dzieckiem.

Przemocą jest także nieodpowiednia socjalizacja, demoralizacja, a także sytuacja, gdy dziecko jest świadkiem przemocy.

Przemoc seksualna (wykorzystanie seksualne dziecka)

- każda czynność seksualna podejmowana z dzieckiem poniżej 15 roku życia, - włączanie dziecka w aktywność seksualną: którą nie jest ono w stanie w pełni zrozumieć i udzielić na nią świadomej zgody, i/lub na którą nie jest dojrzałe rozwojowo i nie może zgodzić się w ważny prawnie sposób, i/lub która jest niezgodna z normami prawnymi lub obyczajowymi danego społeczeństwa,
- aktywność seksualna między dzieckiem a dorosłym lub dzieckiem a innym dzieckiem, jeśli te osoby ze względu na wiek bądź stopień rozwoju pozostają w relacji opieki, zależności, władzy,
- kontakt fizyczny (dotykanie intymnych części ciała, penetracja).
- bez kontaktu fizycznego – ekshibicjonizm, wszelkie formy werbalnego molestowania i skłaniania do kontaktu z treściami pornograficznymi, grooming (uwodzenie w Internecie w

- celu nawiązania kontaktu),
- komercyjne kontakty seksualne z dzieckiem (wyzyskiwanie seksualne dziecka), gdy w zamian za udział w czynnościach seksualnych dziecko otrzymuje korzyść lub obietnicę korzyści,
- niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka i/lub nierespektowanie jego podstawowych praw przez rodziców, opiekunów lub inne osoby zobowiązane do opieki, wychowania i ochrony dziecka,
- obejmuje zarówno pojedyncze sytuacje, jak i schemat funkcjonowania, w którym rodzic/opiekun nie zapewnia odpowiednich warunków rozwoju i dobrostanu dziecka, - może to dotyczyć takich obszarów jak zdrowie, edukacja, rozwój emocjonalny, odżywianie, schronienie i bezpieczne warunki życia.

Brak oznak i objawów nie oznacza, że dziecko nie doświadcza krzywdzenia. W niektórych przypadkach przemoc nie pozostawia widocznego śladu. Obecność niektórych oznak i symptomów nie musi być dowodem na to, że doszło do przemocy wobec dziecka. Należy je traktować jako podstawę do rozważenia, czy dziecko jest krzywdzone. Jednocześnie istnieją objawy, które w wysokim stopniu uprawdopodobniają, że powstały w wyniku stosowania przemocy.

Obserwując dziecko i analizując poniższe symptomy pamiętaj o ocenie kontekstowej: zwróć uwagę nie tylko na symptomy fizyczne, ale także zachowanie dziecka i rodzica/opiekuna, sytuację dziecka (wiek, kondycja, sytuacja rodzinna, bytowa itd.), postawione wcześniej rozpoznania i diagnozy itd.

Najczęściej obserwowane oznaki fizyczne możliwego krzywdzenia dziecka:

- widoczne obrażenia ciała, których pochodzenie trudno wyjaśnić i/lub które występują w miejscach przykrytych ubraniem i/lub u dziecka, które nie porusza się samodzielnie, - rany, otarcia, blizny, sińce, stłuczenia w miejscach nietypowych dla przypadkowych urazów: plecy, ramiona, uda, stopy, okolica oczodołów (bez urazu czoła), policzki, usta, skroń, szyja, uszy,
- urazy na więcej niż jednej płaszczyźnie kończyny, głowy, tułowia,
- ślady mające charakterystyczny kształt odcisku dłoni, palców, przedmiotów, szczypania, drapania, gryzienia, duszenia,
- siniaki okularowe, sińce liczne, często symetryczne, w różnej fazie gojenia,
- okrągłe punktowe poparzenia,
- stłuczenia i skaleczenia warg, złamanie żuchwy,
- urazy nosa, złamania, krwiaki,
- wielokrotne „przypadkowe” zatrucia, niewyjaśnione nieżyty żołądkowo - jelitowe, - odmrożenia, hipotermia,
- słaby przyrost masy ciała, niedożywienie.

Najczęściej obserwowane symptomy i objawy związane z wykorzystywaniem seksualnym:

- uporczywe i/lub nawracające objawy (np. krwawienie, nieprawidłowa wydzielina, ból, dyskomfort),
- ciąża u dziecka poniżej 15 roku życia lub ciąża u nastolatki powyżej 15 roku życia będąca wynikiem niedobrowolnej aktywności seksualnej,
- infekcja chorobami przenoszonymi drogą płciową u dziecka poniżej 15 roku życia lub ciąża u nastolatki powyżej 15 roku życia, w sytuacji, gdy widoczna jest wyraźna różnica w wieku, sile lub stopniu dojrzałości między młodą kobietą a jej partnerem/domniemanym ojcem. Szczególną uwagę należy zwrócić na przypadek związku kazirodczego lub z osobą cieszącą się zaufaniem (na przykład nauczycielem, trenerem sportowym, duchownym) lub jeśli może istnieć podejrzenie wyzyskiwania seksualnego.

ZACHOWANIA, KTÓRE MOGĄ BYĆ SYGNAŁEM, ŻE DZIECKO JEST KRZYWDZONE

Na jakie zachowania ze strony dziecka warto zwrócić uwagę:

- wyraźna zmiana w zachowaniu dziecka – wycofanie, zubożenie lub nadmierne pobudzenie, trudność w regulacji emocji, którą trudno wyjaśnić stanem zdrowia czy okolicznościami,
- dziecko zachowuje się w sposób nieadekwatny do wieku, jest zbyt infantylne lub nadmiernie dojrzałe,
- wyraźnie inne zachowanie w obecności rodzica/opiekuna niż w obecności innych osób,
- dziecko boi się rodzica/opiekuna,
- płaczliwość,
- opóźnienie w rozwoju fizycznym lub emocjonalnym,
- strach przed określonymi osobami, sytuacjami, miejscami i nasilony niepokój, - problemy ze snem, koszmary, lęk przed zasypianiem,
- zaburzenia jedzenia, odmowa jedzenia lub nadmierne objadanie się, wymioty, - powtarzające się lub przymusowe zachowania seksualne,
- dziwne lub nieadekwatne do wieku zainteresowanie seksem (np. dziecko jest nadmiernie rozbudzone, dużo mówi o seksie, używa zbyt dorosłego lub wulgarnego słownictwa, wykazuje znajomość szczegółów związanych z aktywnością seksualną),
 - przejawy zachowań seksualnych,
- niechęć do przebiegania się w towarzystwie innych,
- samookaleczanie się, nadużywanie substancji psychoaktywnych.

Na jakie zachowania ze strony rodzica/opiekuna warto zwrócić uwagę:

- nie potrafi wyjaśnić mechanizmu urazu, podaje informacje nieadekwatne, niespójne lub sprzeczne,
- zmienia wyjaśnienia co do okoliczności powstania urazu,
- zgłasza się po dłuższym czasie od pojawienia się objawów u dziecka, - przypisuje odpowiedzialność za powstanie urazu osobie trzeciej,
 - wykazuje brak (lub nadmierne) zainteresowanie urazem/stanem dziecka, - nie reaguje na płacz, ból dziecka, nie okazuje emocji podczas opowiadania o dziecku, - jest emocjonalnie niedostępny, nie reaguje na obecność dziecka,
- ma negatywne lub wrogie nastawienie do dziecka, odrzuca je lub robi z niego kozła ofiarnego,
- ma niewłaściwe rozwojowo oczekiwania lub interakcje z dzieckiem, - stosuje groźby, surową dyscyplinę, w tym kary fizyczne,
- wykorzystuje dziecko do zaspokajania potrzeb osoby dorosłej (np. poprzez angażowanie w spory między opiekunami, czy stawianie w roli opiekuna i powiernika osoby dorosłej),
- nie zapewnia odpowiedniej socjalizacji dziecka (np. angażuje dziecko w działania niezgodne z prawem, nie dostarcza odpowiedniej stymulacji lub edukacji), -

- przejawia nadopiekuńczość wobec dziecka, izoluje je od rówieśników, - przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym, np. podczas zabawy z dzieckiem,
- jest bezradny życiowo, niezaradny lub w stanie zdrowia uniemożliwiającym zadbanie o potrzeby dziecka,
 - nadużywa alkoholu i/ lub środków psychoaktywnych,
 - stosuje przemoc wobec innych członków rodziny.

Symptomy wynikające z zaniedbania:

- dziecko jest brudne, często nieprzyjemnie pachnie, nie jest prawidłowo pielęgnowane, - dziecko nie otrzymuje odpowiedniej opieki medycznej (np. nie jest szczepione, nie ma okularów, nie otrzymuje zaleconych leków),
- dziecko lub nastolatek jest ubrany niewłaściwie do pogody,
- dziecko ma pogorszenie wyników w nauce, jest często nieobecne w szkole, - dziecko nie otrzymuje regularnych posiłków, jest głodne, kradnie jedzenie kolegom, - dziecko przebywa w otoczeniu nieprzystosowanym do jego etapu rozwojowego, co zagraża jego bezpieczeństwu,
- dziecko pozostaje w domu bez opieki osoby dorosłej.

**KARTA PRZEBIEGU INTERWENCJI
W PRZYPADKU STWIERDZENIA PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB
KRZYWDZENIA MAŁOLETNICH**

Imię i nazwisko małoletniego, wobec którego zachodzi podejrzenie krzywdzenia lub krzywdzenie:

.....

Osoba stwierdzająca wystąpienie podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenie małoletniego:

.....

Data podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego oraz miejsce zdarzenia:

.....

Opis rodzaju podejrzenia krzywdzenia lub krzywdzenia małoletniego:	
Osoba/osoby podejrzane o krzywdzenie lub krzywdzące małoletniego:	
Osoby i instytucje, które zostały powiadomione (np. pomoc społeczna, policja, sąd rodzinny) - data przekazania informacji:	

Podjęte działania, procedury – np. stwierdzenie konieczności badania lekarskiego; uruchomienie procedury „Niebieskiej Karty” (data podjęcia ww. działania):	Forma podjętych działań: ☐ zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, ☐ wniosek do sądu rodzinnego o wgląd w sytuację dziecka/rodziny, ☐ powiadomienie Policji, ☐ wszczęcie procedury Niebieskiej Karty, ☐ szkolna pomoc psychologiczno – pedagogiczna w formie: ... ☐ inny rodzaj interwencji:
---	---

Informacja ze spotkania z rodzicami lub opiekunami (data spotkania):	
Plan pomocy małoletniemu	
Informacje na temat efektów podjętych interwencji:	

Data i miejsce sporządzenia dokumentu:

Czytelne podpisy osób sporządzających protokół:

1.,
2.,
3.,
4.,
5.,

**REJESTR ZDARZEŃ PODEJRZENIA KRZYWDZENIA LUB KRZYWDZENIA
MAŁOLETNICH**

Lp.	Imię i nazwisko małoletniego	Data i miejsce interwencji	Powiadomione osoby, instytucje, organy zewnętrzne	Uwagi	Podpis Kierownika OSK
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					

PROCEDURY PODEJMOWANIA INTERWENCJI

I. Przemoc rówieśnicza

Standardy dotyczące przeciwdziałania przemocy rówieśniczej

1. Prowadzenie corocznej diagnozy czynników ryzyka i chroniących, również w aspekcie określenia zakresu i rodzaju problemu związanego z przemocą wśród małoletnich uczestników kursu.

2. Oddziaływaniami objęci są również rodzice, których edukuje się na temat obserwowania niepokojących objawów, mogących świadczyć o doświadczaniu przemocy i możliwych sposobach reagowania, w tym prawnego.

Zasady interwencji dla uczestników kursu, będących świadkiem lub ofiarą przemocy rówieśniczej

1. Bezwzględnie należy powiadomić kierownika OSK, informując także o swoich podejrzeniach, że któryś z uczestników kursu doznaje przemocy. Jeśli zdarzenie jest niebezpieczne, a w pobliżu nie ma nikogo dorosłego, możliwie najszybciej należy zadzwonić pod numer alarmowy 112.
2. Osobie poszkodowanej powinno się okazać wsparcie poprzez życzliwe słowa, okazywanie empatii i wyrażanie dezaprobaty dla osób stosujących przemoc, absolutnie nie przyłączając się do dokuczania i rozpowszechniania hejtu.

Procedura postępowania wobec uczestnika kursu – ofiary czynu karalnego

1. Udzielenie pierwszej pomocy przedmedycznej w przypadku, kiedy ofiara doznała obrażeń, odpowiedzialni: pielęgniarka lub nauczyciel interweniujący.
2. Poinformowanie kierownika OSK o zdarzeniu.
3. Powiadomienie rodziców uczestnika kursu.
4. W przypadku obrażeń uczestnika kursu, wezwanie Zespołu Ratownictwa Medycznego. Wezwanie policji do szkoły, gdy istnieje konieczność profesjonalnego zabezpieczenia środków przestępstwa, ustalenia okoliczności.
5. Ustalenie okoliczności zdarzenia. Sporządzenie notatki służbowej (wychowawca). 6. Przekazanie rodzicom (opiekunom) ustnej informacji na temat wyciągniętych konsekwencji wobec uczestnika kursu — sprawcy czynu karalnego.

Procedura postępowania w sytuacji ujawnienia przypadku cyberprzemocy

1. Pracownik OSK, który posiadał wiedzę o przypadku cyberprzemocy przekazuje informację kierownikowi OSK.
2. Kierownik OSK bezwzględnie zgłasza na policję wszystkie ujawnione przypadki cyberprzemocy przebiegające z naruszeniem prawa (np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści itp.).
3. Do czasu przyjazdu policji dąży się do zabezpieczenia dowodów w sprawie przed ich utratą.
4. Uczestnikowi kursu będącemu ofiarą cyberprzemocy należy udzielić wsparcia i porady, jak ma się zachować, aby zapewnić sobie poczucie bezpieczeństwa i nie doprowadzić do eskalacji prześladowania, w szczególności poleca się uczniowi:
 - a) zerwać kontakt ze sprawcą, nie odpowiadać na e-maile, SMS-y itp.,
 - b) nie kasować dowodów: e-maili, SMS-ów, zdjęć, filmików, wykonać screenshoty,
 - c) zablokować w komunikatorach i poczcie elektronicznej kontakty z niepożądanymi osobami.
5. Po zakończeniu interwencji należy monitorować sytuację uczestnika kursu sprawdzając, czy nie są wobec niego podejmowane dalsze działania przemocowe bądź odwetowe ze strony sprawcy.
6. Należy bezwzględnie poinformować rodziców/opiekunów prawnych dziecka będącego ofiarą cyberprzemocy o problemie oraz udzielić im potrzebnego wsparcia i pomocy.
7. Jeśli zostały zabezpieczone dowody cyberprzemocy, należy je również włączyć do dokumentacji (wydruki, opis itp.).

Procedura postępowania wobec uczestnika kursu - sprawcy czynu karalnego lub przestępstwa

1. Przerwanie zachowania agresywnego.
2. Poinformowanie kierownika OSK o zdarzeniu.
3. Ustalenie okoliczności czynu i ewentualnych świadków zdarzenia, odpowiedzialni: pracownik interweniujący, kierownik OSK.

4. Powiadomienie rodziców uczestnika - sprawcy.
5. Powiadomienie policji w przypadku, gdy sprawa jest poważna (rozbój, uszkodzenie ciała) lub sprawca nie jest uczestnikiem kursu i jego tożsamość nie jest nikomu znana.
6. Zabezpieczenie ewentualnych dowodów przestępstwa lub przedmiotów pochodzących z przestępstwa i przekazanie ich policji.
7. Kierownik OSK o zaistniałym fakcie powiadamia Sąd Rodzinny.
8. W przypadku zatrzymania uczestnika kursu przez policję, kierownik OSK sporządza notatkę służbową.

Procedura postępowania w przypadku stwierdzenia przejawów przemocy i agresji wśród uczestników kursu

Procedura dotyczy postępowania w sytuacji stwierdzenia każdego przejawu przemocy i agresji: fizycznej, słownej i psychicznej.

1. Wykładowca/instruktor powinien niezwłocznie zareagować w sytuacji, gdy jest świadkiem przemocy bądź też został poinformowany o wystąpieniu przejawu przemocy.
2. Wykładowca/instruktor zobowiązany jest do udzielenia pomocy i wsparcia ofiary zdarzenia.
3. Pracownik OSK (w przypadku zatrzymania sprawców) powinien powiadomić o zaistniałym fakcie kierownika OSK, który zobligowany jest do odbycia rozmowy z uczestnikiem kursu.
4. Kierownik OSK powinien powiadomić rodziców/prawnych opiekunów - telefonicznie lub wezwać do ośrodka oraz odnotować rozmowę w dokumentacji.
5. Kierownik OSK zobligowany jest powiadomić uczestnika kursu i jego rodziców/opiekunów prawnych o konsekwencjach prawnych i procedurach uruchamianych w sytuacji powtarzania się aktów agresji lub przemocy (w zależności od wagi popełnionego czynu i reakcji sprawcy).
6. W przypadku braku zmiany zachowania agresywnego ucznia Zespół do spraw wychowania i pomocy psychologiczno - pedagogicznej, który ustala plan działań wobec ucznia (np. skierowanie na konsultację psychiatryczną, rozmowa ostrzegawcza z policjantem, skierowania wniosku do Sądu Rodzinnego i Nieletnich).
7. W przypadku szczególnie drastycznych zachowań agresywnych, zagrażających demoralizacją uczestników kursu, stwarzających zagrożenie dla zdrowia lub życia, kierownik OSK natychmiast powiadamia policję z pominięciem wyżej omówionej procedury. O fakcie tym informuje rodziców uczestnika kursu.

Procedura postępowania wobec uczestnika kursu, który przejawia niepokojące zachowania o charakterze seksualnym

1. Pracownik OSK powinien powiadomić kierownika OSK o przypadkach niepokojących zachowań seksualnych uczestników kursu, a jeżeli jest ich świadkiem, żąda od uczestnika kursu zaprzestania czynności i podejmuje z nim rozmowę wychowawczą.
2. W przypadku, gdy uczestnik przekazuje pracownikowi OSK informację o niepokojących zachowaniach seksualnych, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną, wobec tego ucznia przez rówieśników, którzy brali czynny udział w tego typu zachowaniach.
3. Kierownik OSK przeprowadza rozmowę z uczestnikiem kursu oraz informuje o zaistniałym zdarzeniu rodziców.
4. Jeżeli przeprowadzenie rozmowy z uczestnikiem kursu nie jest wystarczające dla zmiany jego zachowań, kierownik OSK przekazuje rodzicom informację o zachowaniu ich dziecka, zobowiązując ich jednocześnie do szczególnego nadzoru nad nim oraz specjalistycznych konsultacji pozaszkolnych.

5. W przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przez uczestnika kursu, który ukończył 17 lat, przestępstwa ściganego z urzędu lub jego udziału w działalności grup przestępczych, zgodnie z art. 304 § 2 Kodeksu Karnego, dyrektor szkoły jako przedstawiciel instytucji jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym prokuratora lub Policję.

Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków pedofilii w OSK.

Należy niezwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie tego zjawiska:

1. Po stwierdzeniu zagrożenia należy niezwłocznie powiadomić kierownika OSK.
2. W przypadku potwierdzenia informacji o pojawianiu się osób obcych, zaczepiających uczestników kursu, należy bezzwłocznie powiadomić policję.
3. Następnie kierownik OSK przekazuje pracownikom ośrodka informację o stwierdzonym zagrożeniu.
4. W przypadku stwierdzenia, że uczestnik kursu był molestowany, bezzwłocznie powinni zostać powiadomieni rodzice/prawni opiekunowie uczestnika oraz policja w celu przeprowadzenia czynności sprawdzających, które umożliwią ustalenie sprawcy molestowania.
5. Kierownik OSK w porozumieniu z rodzicami/prawnymi opiekunami ustali działania w celu zapewnienia opieki nad uczestnikiem kursu.

Procedura postępowania na wypadek wystąpienia przypadków rozpowszechniania pornografii w OSK przez uczestników kursów

1. W przypadku powzięcia przez pracownika OSK/rodzica lub inną osobę informacji o rozpowszechnianiu przez ucznia pornografii należy bezzwłocznie powiadomić kierownika OSK.
2. W przypadku, gdy uczestnik kursu przekazuje informację o osobach, które pokazywały materiały pornograficzne, konieczne jest zapewnienie anonimowości w celu uniknięcia ewentualnych konsekwencji, które mogą być związane z przemocą skierowaną, wobec tego uczestnika przez sprawców zdarzenia.
3. Kierownik OSK winien przekazać informację o stwierdzonym zagrożeniu pracownikom OSK.
4. Kierownik OSK winien przeprowadzić rozmowę z rodzicami/prawnymi opiekunami uczestnika- sprawcy na temat zdarzenia.

II. Standardy dla rodziców uczestników kursu doświadczających przemocy

1. Dziecku okazuje się bezgraniczne zrozumienie, nie komunikując mu, że mogło przyczynić się swoim zachowaniem do tego, że stało się ofiarą zachowań przemocowych, a podkreślając, że to zachowanie sprawcy jest nieakceptowane.
2. Rodzice informują OSK, jeśli ich dziecko jest ofiarą lub sprawcą przemocy rówieśniczej, aktywnie współpracując z personelem w celu rozwiązania problemu.
3. W przypadkach, gdy dziecko stało się poszkodowanym zachowaniem, które ścigane jest z oskarżenia prywatnego, rodzice podejmują właściwe kroki prawne.

III. Standardy interwencji podejmowanych przez personel OSK

1. Personel OSK bezwzględnie przestrzega zasad w zakresie zgłaszania incydentów przemocy.

2. Interweniujący pracownik musi zadbać o bezpieczeństwo uczestnika i odseparować go od agresywnego uczestnika, jeśli zdarzenie przemocowe trwa.
3. Ujawniający przemoc pracownik sporządza notatkę opisującą uzyskane informacje lub przebieg zdarzenia, celem przekazania jej osobie odpowiedzialnej za rejestrowanie zdarzeń i realizowanie Standardów.
4. O zdarzeniu poinformowany zostaje kierownik OSK, który przeprowadza rozmowę z uczestnikami kursu, a następnie kontaktuje się z ich rodzicami.
5. W przypadku zdarzenia, w wyniku którego doszło do uszczerbku na zdrowiu, wykorzystania seksualnego i/lub innych zachowań wyczerpujących znamiona przestępstwa ściganego z urzędu, informowany jest dyrektor szkoły, który powiadamia Policję (interwencyjnie, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie i/lub gdy rodzice odmawiają przyjazdu) lub sądu rodzinnego (wysłanie zawiadomienia o możliwości popełnienia czynu karalnego/przestępstwa).
6. W przypadku zdarzenia incydentalnego (np. popchnięcie, szturchnięcie, ośmieszenie, niestosowny komentarz) kierownik OSK stosuje działania interwencyjne. W przypadku kolejnego zdarzenia z udziałem tych samych osób, należy zastosować środek oddziaływania wychowawczego lub powiadomić sąd rodzinny (postępowanie o demoralizację lub wgląd w sytuację rodzinną).

Załącznik 7

.....
miejsowość, data

**OŚWIADCZENIE O ZNAJOMOŚCI I PRZESTRZEGANIU ZASAD ZAWARTYCH
W STANDARDACH OCHRONY MAŁOLETNICH
W OŚRODKU SZKOLENIA KIEROWCÓW „DO LUZU” W GDAŃSKU**

Ja, niżej podpisana/y

oświadczam, że zapoznałam/em się ze Standardami Ochrony Małoletnich stosowanymi w
Ośrodku Szkolenia Kierowców „Do Luzu” w Gdańsku oraz deklaruję, że będę ich
przestrzegać.

.....
Podpis

ANKIETA DLA PRACOWNIKÓW OSK

MONITOROWANIE I WERYFIKOWANIE PROCEDUR OCHRONY
MAŁOLETNICH

LP.	PYTANIE	TAK	NIE
1.	Czy znasz standardy/procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w OSK?		
2.	Czy znasz treść dokumentu <i>Standardy Ochrony Małoletnich OSK „Do Luzu”</i> w Gdańsku?		
3.	Czy uważasz, że potrafisz rozpoznać syndromy krzywdzonego dziecka?		
4.	Czy wiesz, w jaki sposób zareagować na symptomy krzywdzenia dziecka?		
5.	Czy stosowałeś standardy/procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem?		
6.	W przypadku stosowania standardów/procedur, zaznacz, czy były skuteczne.		
7.	Zapisz, jakie jeszcze obszary powinny zostać uwzględnione w standardach/procedurach.		
8.	Zapisz swoje uwagi, poprawki i sugestie związane z funkcjonującymi w OSK <i>Standardami Ochrony Małoletnich</i> .		

ANKIETA DLA UCZESTNIKÓW KURSU

**MONITOROWANIE I WERYFIKOWANIE PROCEDUR OCHRONY
MAŁOLETNICH**

LP.	PYTANIE	TAK	NIE
1.	Czy znasz standardy/procedury ochrony małoletnich przed krzywdzeniem obowiązujące w OSK?		
2.	Czy w sytuacji doświadczenia przemocy, krzywdy wiesz, do kogo możesz się zwrócić, aby uzyskać pomoc?		

3.	Czy w sytuacji doświadczenia przemocy, krzywdy otrzymałeś pomoc?		
4.	Czy w Twojej grupie istnieje problem przemocy?		
5.	Czy byłeś świadkiem, gdy stosowano agresję/przemoc wobec kogoś innego? (Jeżeli tak, opisz poniżej tabeli jak zareagowałeś/zareagowałaś?)		